

בעזרשי"ת

מִים עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב-אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֹק
סְטְרִיקוֹב

קובץ דברי תורה

עצה ותבונה

דברי תורה

מב"ק מרז אדמו"ר זצלה"ה

'עומק לב'

שיעורים ושיחות קודש
מב"ק מרז אדמו"ר שליט"א

'מים עמוקים'
'דולה התבונה'

פרשת

כי תשא - פרה

תשפ"ג

מכון זכור
לאברהם
סטריקוב

לתרומות והנצחות:
052-7620204

קובץ מ"ט
ערש"ק פר' כי תשא – פרה
תשפ"ג

ניתן להאזין לשיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
מדי ליל שישי בשידור חי במערכת 'קול סטריקוב' מס' 072-3371263 שלוחה 4.
כמו כן ניתן להאזין לאחר השיעור בקו שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ב'קול הלשון'
מס' 073-2951269 שלוחה 1.

כי תשא

בגמרא (ע"ז ד:): "אמר ר' יהושע בן לוי לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לזעלי תשובה שנאמר (דברים ה, כט) 'מי יתן והיה לזכר זה להם ליראה אותי כל הימים' וגו', והיינו דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי לא דוד ראי לאותו מעשה ולא ישראל ראוי לאותו מעשה, לא דוד ראי לאותו מעשה, לא דוד ראי לאותו מעשה דכתיב (תהילים קט, כג) 'ולצי חלל בקרבי', ולא ישראל ראוי לאותו מעשה דכתיב 'מי יתן והיה לזכר זה להם ליראה אותי כל הימים', אלא למה עשו לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אלל יחיד ואם חטאו נצור אומרים לו כלך אלל נצור".

וברש"י: "לא עשו ישראל את העגל, כלומר גבורים ושליטים צינרם היו ולא היה ראוי להתגבר יצרם עליהן אלא גזירת מלך היתה לשלוט צם כדי ליתן פתחון פה לזעלי תשובה שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני

אומרים לו לא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה. מי יתן והיה לזכר זה וגו', צסיני נאמר אלמא גבורים ואמיני לזכר ציראתם היו. לאותו מעשה, דצת שצע. לצי חלל, יצר הרע חלל בקרבי ואין לו כח לשלוט בקרבי. לומר לך, גזירת מלך היתה ליתן פתחון פה לשצים".

ויש לומר צהקדם דצרי הרה"ק **מבאר דיטשוב** זי"ע הוצאו **בספה"ק עבודת ישראל** (פרשת צלק ד"ה וישת) עה"פ צפרשתן (לג, לד) "וציוס פקדי ופקדתי עליהם חטאתם", וקשה הייתכן שאצינו אצ הרחמן הסולח ומעציר אשמתינו צכל שנה ושנה יכתוב צתורתו דצר קשה כזה שיזכור לעולם את חטא העגל אפילו אחר שעשו ישראל תשובה על כך. עוד קשה ממה דאיתא צגמרא (צרכות לג:) "א"ר אלעזר א"ר אושעיא מאי דכתיב (ישעיה מט, טו) 'גם אלה תשכחנה', זה מעשה העגל, ואנכי לא אשכחך' זה מעשה סיני". הרי

מפורש שעוון העגל לא ייזכר ולא יעלה על לב, ואיך אמר השי"ת כאן שיזכור לעולם את אותו החטא.

ומבאר, שהנה אחד הצא מגזע טוב וישר משפחה מכוזבת, כשהוא הולך בדרך תמים ועוזב את ה' אין זה דבר נפלא כל כך, שהלא הוא דבר המסתבר שהתורה מחזרת על הכסניא שלה, משא"כ אם פוחת והולך צמעשיו ממעשי אצותיו אז מתגנה יותר מכאשר מתנהג כן אדם הצא ממשפחה צויה ושפלה, כי לו יאתה השפלות ממה שהושרש בו על ידי עוונותיו אצותיו, ולאידך אם אדם כזה יעשה את הטוב צעיני ה' אז יתהלל יותר מאותו אדם רם היחס, על שעזב את דרכי אצותיו הרעים ונטה אל הטוב.

ובבל החיזיון הזה אירע אלל בני ישראל, שהנה הם כאשר קיבלו את התורה צסיני ואמרו נעשה ונשמע לא היה הדבר נפלא ומהולל כל כך, כי קדושת אצותיהם שהורישו לצניהם אחריהם היא הנותנת שיהיו עוצדי ה'. אלל כאשר עשו אחר כך את העגל והעיזו את פניהם נגד ה', ניכר בהם עי"ז שיש בהם איזה שורש רע שלא נתקן עדיין, כי

בלאו הכי איך ייתכן שייכשלו בדבר חמור, בצמוך כל כך למעמד הר סיני, שעמדו שם צרום המעלה וצתכלית המדרגה - וכדאיתא (שבת פח:) על זה "עלוזה כלה מזונה צתוך חופתה אמר רב מרי צרה דצת שמואל מאי קרא (שיר השירים א, יב) 'עד שהמלך צמסיבו נרדי' וגו'". וממה שהיו מסוגלים צנ"י לזה נתגלה שהם עם קשה עורף ויש בהם ג"כ כח רע המושך אותם להמרות רלון ה'. ומזה הוכח שגם מה שקיבלו את התורה לפני כן, לא היה זה מחמת הטוב המושרש בהם מאצותיהם, אלל הם צעלמס צחרו צטוב, ואחר כך נפלו וצחרו צרע, ואעפ"כ חזרו בהם ועשו תשובה.

וזהו 'וציוס פקדי ופקדתי', היינו שאזכור את כח הרע המושרש בהם, שהציא אותם לחטוא צעגל, וזה יגדיל ויאדיר את זכותם צמה שהם נוטים מן הרע הזה שיש בהם, לצחור צטוב לעבוד את ה' ולשמור מצוותיו, ולעניין זה יזכור ה' את העגל, צמה שיש בו טובה לישראל להגדיל את זכותם. עכתו"ד הקדושים.

ועל פי זה יצוחרו דצרי הגמרא ש'לא עשו ישראל את העגל אלל ליתן

וירא העם כי בשש משה לרדת מן
ההר ויקהל העם על אהרן
ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים,
גו', כי זה משה האיש אשר העלנו
מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו
(לג, א).

והנה מהות החטא צמנעשה העגל אינו
מצואר כל נרכו, שזה מוסכס שלא
היה עצודה זרה כפשוטה, כמו שהוכיחו
הראשונים (ראה אכן עזרא ורמז"ן כאן),
והתלצטו צזה להצין מה היה החטא
וציאר צאופנים שונים. וצחמת הוא סוד
נסתר שאין לנו השגה צו, וי"ל שלכן
מעשה עגל השני נקרא ולא מתרגם
(מגילה פ"ד מ"י), כי גם כשיתרגמוהו לא
שייך צזה הצנה^א.

אמנם זה מצואר צפסוק ששורש החטא
היה צטעות צעניין הנהגת משה
רצינו, ונראה שהכל התחיל צמה
שהתייחסו למשה רצינו כמו על אדם
צשר ודם גרידא, וכמו שאמרו 'כי זה
משה האיש', וצחמת אסור לשכות שהוא
'איש האלקים' (דברים לג, א), ואמרו

פתחון פה לצעלי תשובה, וכדברי רש"י
'שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא
יקצלני, אומרים לו לא ולמד ממעשה
העגל וכו'. היינו כי עיקר סצרתו של
החוטא שלא יקצלו את תשובתו, היא
משום שחשב שאחד כמוהו שהוא מצני
אצרהס ינחק ויעקצ אין לו פתחון פה על
סנפל ממעלת אצותיו והמרה את רצון
ה' ונכשל צחטא.

ועל זה אומרים לו 'לא ולמד ממעשה
העגל', שגם נתקצלה תשובת צנ"י,
על אף מעלת יחוסס, ולמרות שהיו אז
צמעלה עליונה כל כך, כי אדרצה צחטא
חמור זה נתגלה שיחד עם שורש נפשס
הטוב, יש צהס ג"כ שורש רע המונע
מהס להתגצר על היצה"ר וזה גרס
לנפילתס צחטא הגדול. וכן כל אחד, אף
סנמנה על גזע תרשישים האצות הק',
אין צזה לסגור צעדו שערני תשובה כאשר
נכשל צחטא, כיוון שיש צו ג"כ שאור
סצעיסה המעכצו ומפריעו מלעשות
רצון ה'.

א) צ"ב דלפ"ז מדוע מעשה העגל הראשון ששם נאמר עיקר החטא נקרא ומתרגם.
וראה ברש"י (מגילה כה. ד"ה ומעשה) ובתוס' (שם: ד"ה מעשה).

חז"ל במדרש (דצ"ר פי"א ס"ד) "מחליו ולמטה 'איש', מחליו ולמעלה 'האלקים'". ומהיסח דעתם מזה הגיעו ל'לא ידענו מה היה לו', וזה היה החטא. עוד מלאנו צשורשי החטא, שצח מכח חשזנות שעשו, כמו שפירש"י: "'כי צשש משה', כתרגומו לשון איחור, וכו', כי כשעלה משה להר אמר להם, לסוף חרצעים יום אני צח צתוך ו' שעות, כסצורים הם שאותו יום שעלה מן המנין הוא", וכו'. והיינו כי כאשר אין חיים

צחמונה פשוטה ורוצים להצין כל דצר על פי חשצון, מגיע מזה העגל. ודבר זה שנכנסו לחקירות וחשצונות, צח מחמת שהסיוחו דעתם ממה שמשה רצינו הוא איש האלקים והתייחסו אליו כאל אדם רגיל, אצל כשזוכרים שמשה רצינו הוא איש האלקים יורדים ממילא כל הקושיות והחשצונות, ויודעים שממילא אין משיגים כלום וחיים צחמונה פשוטה.

פרשת פרה

במושנה (פרה פ"ג מ"ו): "מטמאים היו את הכהן השורף את הפרה, מפני הנדוקים שלא יהיו אומרים צמעורצי שמש היתה נעשית" (וברע"ב: "שהיו דורשין 'ואסף איש טהור' (צמדצר יט, ט) אין טהור אלא שהעריצ שמשו, וחכמים קצלו דטהור האמור צפרשת חטאת, טהור למעשר קאמר, דהיינו טבול יוס"). והתוספות (חגיגה כג. ד"ה מטמאין) הציחו צשס רש"י

שהיו מטמאים אותו צטומאה חמורה דאורייתא על ידי שרץ (אמנס הם ס"ל שטימאווהו צטומאה דרצנן גרידא). ובוודאי שמלצד הטעם להוציא מלצס של נדוקים, יש צזה מכוון עמוק הקשור לעיקר עניין המצוה, שדווקא צמצוה זו שהיא טהרתן של ישראל היו מטמאים את הכהן. וי"ל דהנה הכהן השורף מכשיר את הצחת הטהרה לטמאים. וכדי שיוכל לפעול זאת

זהשקה כל דהוא לא כשפופרת הנוד,
 שלא נעשה עי"ז דצר אחד עם המקוה,
 נטהר בעצם זה שיש לו חיצור למקוה
 (ראה חידושי הגר"ח טומאת אוכלין פ"ז ה"ה).

וייש ללמוד מזה, שצזה שהאדם מחצר
 את עצמו לטהור, היינו לחכמים
 גדולי תורה, ומתצטל להם, והוא לעצמו
 אינו כלום, עי"ז נעשה טהור, וכן
 חלילה להיפך.

וידועים דברי הרמב"ם צקוף הלכות
 מקוואות וז"ל: "דצר צרור
 וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות
 הכתוב הן, וכו', ואעפ"כ רמו יש דצר
 כשם שהמכוון לצו לטהר כיוון שטבל
 טהור ואע"פ שלא נתחדש בגופו דצר,
 כך המכוון לצו לטהר נפשו מטומאות
 הנפשות שהן מחשבות האוון ודעות
 הרעות, כיוון שהסכים בלצו לפרוש
 מאותן העלות והציח נפשו צמי הדעת
 טהור". ומעתה נראה שפיר שהמתחצר
 לטהורים וקדושים הרי צזה הסכים בלצו
 'לפרוש מאותן העלות' וממילא נהיה
 טהור בעצמו.

נכרך שלזמן מה ירגיש בעצמו את המצב
 של הטומא, ושל התרחקותו מן הקדושה,
 שרק אז שייך שיטהרו ויקרצו, וזה על ידי
 שנטמא הכהן בעצמו ונתרחק מן
 העבודה.

והבהן מרמו על גדול הדור, שהוא
 מטהר את הטמאים ומקרצ את
 בני ישראל שנתרחקו מן הקדושה, וכדי
 שיוכל להשפיע עליהם צריך שיהיה גם כן
 אללו צחינה של ריחוק, שע"ז ירגיש את
 נפש החוטא ואת המצב של הריחוק, ורק
 אז יכול להשפיע עליו ולקרצו.

בטומאה וטהרה מצינו העניין של
 חיצורים, שצטומאה הדין
 הוא שאם אדם נוגע צמת וחוזר ונוגע
 בכלים נעשים הם רק ראשון לטומאה,
 אבל אם צשעה שנטמא הוא נוגע בכלים
 אז נעשים אז הטומאה כמו שנגעו צמת
 עצמו, וזהו דין "טומאה בחיצורים" (צ"צ
 ט:).

ובן לעניין טהרה, שמים טמאים יש
 להם טהרה על ידי השקתם צמקוה
 (רמב"ם טומאת אוכלין פ"ז ה"ה), ואפילו

מים עמוקים

לקוטי אמרים תניא - אגרת הקודש סימן י"א

ומזוני או שארי יסורין בעולם, הרי האין שהיא חכמתו יתברך הוא מקור החיים והטוב והעונג והוא העדן שלמעלה מעולם הבא רק מפני שאינו מושג לכן נדמה לו רע או יסורים, אבל באמת אין רע יורד מלמעלה והכל טוב רק שאינו מושג לגודלו ורב טובו, והו עיקר האמונה שבשבילה נברא האדם להאמין דלית אתר פנוי מיניה 'ובאור פני מלך חיים' (משלי טו, טו), ועל כן 'עוז וחרוה במקומו' (דברי הימים א טז, כז), הואיל והוא רק טוב כל היום.

ועל כן ראשית הכל שישמח האדם ויגל בכל עת ושעה ויחיה ממש באמונתו בה' המחיה ומטיב עמו בכל רגע ומי שמתעצב ומתאונן מראה בעצמו שיש לו מעט רע ויסורין וחסר לו איזה טובה והרי זה ככופר ח"ו ועל כן הרחיקו מדת העצבות במאד חכמי

ל'השכילך בינה, כי לא זו הדרך ישכון אור ה' להיות תפץ בחיי בשרים ובני ומזוני כי על זה אמרו רבותינו ז"ל (אבות ג, ד) 'בטל רצונך כו' דהיינו שיהיה רצונו בטל במציאות ולא יהיה לו שום רצון כלל בעניני עולם הזה כולם הנכללים בבני חיי ומזוני וכמאמר רז"ל (שם ד, כג) 'שעל כרחך אתה חי'. וביאור הענין הוא רק אמונה אמיתית ביוצר בראשית דהיינו שהבריאה יש מאין הנקראת 'ראשית חכמה' (תהלים קיא, י) והיא חכמתו שאינה מושגת לשום נברא, הבריאה הזאת היא בכל עת ורגע שמתהוים כל הברואים יש מאין מחכמתו יתברך המחיה את הכל.

וכשיתבונן האדם בעומק הבנתו ויצייר בדעתו הווייתו מאין בכל רגע ורגע ממש האידך יעלה על דעתו כי רע לו או שום יסורים מבני חיי

האמת, אבל המאמין לא יחוש משום יסורין בעולם ובכל עניני העולם הן ולאן שוין אצלו בהשוואה אמיתית, ומי שאין שוין לו מראה בעצמו שהוא מערב רב דלגרמייהו עבדין ואוהב את עצמו לצאת מתחת יד ה' ולחיות בחיי עובדי גלולים בשביל אהבתו את עצמו ועל בן הוא חפץ בחיי בשרים ובני ומזוני כי זה טוב לו ונוח לו שלא נברא כי עיקר בריאת האדם בעולם הזה הוא בשביל לנסותו בנסיונות אלו ולדעת את אשר בלבבו אם יפנה לבבו אחרי אלהים אחרים שהם תאוות הגוף המשתלשלים מסטרא אחרא ובהם הוא חפץ, או אם חפצו ורצונו לחיות חיים אמיתים המשתלשלים מאלקים חיים אף שאינו יכול (צ"ע, ובאיזה כת"י ליתא תיבות אלו [אף שאינו יכול] ובנוסחא אחרת מצאנו כך: "או אם חפצו ורצונו אף

שאינו יכול לחיות חיי אמיתים כו". ולפי נוסחא זו נראה שתיבות [אף שאינו יכול] הוא מאמר מוסגר, ויאמין שבאמת הוא חי בהם וכל צרכיו וכל עניניו משתלשלים באמת בפרטי פרטיותיהם שלא מסטרא אחרא כי 'מה' מצעדי גבר כוננו' (פסלים לו, כג) ו'אין מלה' כו' (שם קלט, ד) ואם בן הכל טוב בתכלית רק שאינו מושג.

ובאמונה זו באמת נעשה הכל טוב גם בגלוי שבאמונה זו שמאמין שהרע הנדמה בגלוי כל חיותו הוא משוב העליון שהיא חכמתו יתברך שאינה מושגת והיא העדן שלמעלה מעולם הבא הרי באמונה זו נכלל ומתעלה באמת הרע המדומה בטוב העליון הגנוז.

דולה התבונה

השמחה מכח האמונה שהכל טוב ואין שום רע

מסתעף לעבודת יום הפורים

שיעור בספה"ק לקוטי אמרים תניא

ליל שישי פרשת תצוה תשפ"ג

יסוד האמונה להאמין שהשי"ת מחייה ומהווה את הבריאה בכל עת ורגע

בסדר לימודנו הקבוע הגענו לכמה פרקים העוסקים בעניינים נשגבים ועומדים ברומו של עולם, שלא שייך כל כך ללמד במסגרת השיעור כאן, ולכן נדלג עליהם. ודבר בעתו מה טוב, ללמוד דבר השייך לענינא דיומא, כאשר אנו עומדים בערב שבת זכור ולקראת יום הפורים הממשמש ובא, והוא באגרת הקודש – האגרת הידועה על שם פתיחתה 'להשכילך בינה' – אגרת י"א, שהעניין המתבאר שם הוא ממש יסוד הארת ועבודת יום הפורים.

וייש להקדים, שיש חלק באגרת זו בו מדבר התניא בשפה גבוהה ומרוממת שהיא למעלה ממידתנו והשגתינו, אולם הוא מקשר זאת לעניין השווה לכל נפש, שכל יהודי צריך לדעת אותו ולחיות עמו מדי יום ביומו. וזה לשון קדשו:

להשכילך בינה, כי לא זו הדרך ישכון אור ה' להיות חפץ בחיי בשרים ובני ומזוני – כאשר אדם קשור לדברים גשמיים, וחי את חייו עם רצון לבני חיי ומזוני, לא זו הדרך בה ישכון אור ה' – כי על זה אמרו רבותינו ז"ל (אבות ג, ד) 'בטל רצונך' כו' – 'מפני רצונו', כי בדרך כלל טבע האדם שהוא חפץ ורוצה בגשמיות, ורצון זה הוא

נדרש לבטל - דהיינו שיהיה רצונו בטל במציאות ולא יהיה לו שום רצון כלל בעניני עולם הזה כולם הנכללים בבני חיי ומזוני וכמאמר רז"ל (שם ד, כג) 'שעל כרחך אתה חי' - ומפרש כאן הכוונה, שזהו הוראה לאדם, שאת חיי הגשמיות בעולם הזה, יחיה באופן של 'בעל כרחך', שאין לו כלל רצון לזה.

חלק זה הוא כאמור מדרגה נשגבה מאוד, והיא שייכת לעובדי ה' נעלים ומרוממים ביותר, שיכולים לחיות בבחינה כזו של ביטול רצונם הטבעי לגמרי, שלא יהיה להם שום חפץ בעניני העולם הזה. אולם יסוד העניין, כפי שיבאר כעת, הוא דבר השווה ומוכרח לכל נפש ונפש מישראל.

וביאור הענין הוא - איך באים למדרגה זו, זאת - רק - על ידי - אמונה אמיתית ביוצר בראשית - ודווקא תואר זה של 'יוצר בראשית' - דהיינו שהבריאה יש מאין הנקראת 'ראשית חכמה' (תהלים קי"א, י) - כידוע שראשית הבריאה היה 'אין', ומזה ברא השי"ת את כל העולמות. וזהו החילוק בין מה שברא ה', לבין כל שאר העשיות שישנם בעולם הזה, שכל מה שיוצרים כאן, אין לוקחים 'אין' ועושים ממנו 'יש', אלא לוקחים מציאות מסוימת ומשנים אותה למציאות אחרת, ואילו השי"ת בבריאת העולמות עשה את הכל יש מאין, שלא היה כלום לפני כן, בבחינת 'והארץ היתה תוהו ובוהו'. וספירת ה'חכמה' היא בחינה זו של ה'אין' שהיה בראשית הכל, ומזה התחיל כל הבריאה - והיא חכמתו שאינה מושגת לשום נברא - וכמו שנאמר (ישעיה נ"ה, ה) "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ה'" -

הבריאה הזאת היא בכל עת ורגע - לא רק בששת ימי בראשית. שלא כמידת בשר ודם שעושה כלי, והוא מסיים את חלקו מיד עם גמר המלאכה, והולך הלאה, והכלי נשאר עומד וקיים. אבל אצל השי"ת אין זה כן, שמכיוון שהבריאה היא 'יש מאין', אזי הבריאה ממשיכה בכל עת ורגע - שמתהוים כל הברואים יש מאין מחכמתו יתברך המחיה את הכל -

זהו מיסודות האמונה, שהשי"ת ממשיך תמיד לברוא את העולם, וממילא אין הבריאה נפרדת מהשי"ת, לעומת הבשר ודם שיוצר איזה דבר, ואחר גמר המלאכה היצירה

נפרדת מיוצרה, וזאת משום שהיוצר כבר איננו נצרך לקיום היצירה, אצל השי"ת הרי זה תמיד "ואתה מחיה את כולם" (נממיה ט, ו), וכמו שמביא התניא (שער היסוד והסמונה, א) מהבעש"ט זי"ע עה"פ (מהליס קיט, פט) "לעולם ה' דברך נצב בשמים", ש'דבר ה', היינו המאמר 'יהי רקיע', הוא 'ניצב בשמים', שנמצא שם תמיד להוותו ולחיותו. הבריאה אינה נחלת העבר, אלא היא מתחדשת בכל עת ורגע, כי השי"ת מחיה אותה ומקיימה תמיד. וממילא כאשר רואים את הבריאה, רואים את דבר ה', ולא דבר נפרד חלילה.

כאשר יאמין האדם בבריאה המתחדשת בכל עת לא יצטער ויתעצב בעבור יסוריו

וכשיתבונן האדם בעומק הבנתו ויציר בדעתו הווייתו מאין בכל רגע ורגע ממש – בדרך כלל המבט של האדם על הבריאה, שיש בריאה ויש בורא, אפילו יהודי מאמין רואה שיש עולם ויש בורא שמעמיד את העולם, אולם המבט של 'ואתה מחיה את כולם' הוא להסתכל שאין כלום, רק הבורא, אלא שהוא מחיה את הדבר הזה ואת הדבר הזה, אבל כל המציאות היא רק מציאות ה' שמחיה את כל העולמות. כאשר האדם מסתכל כך על הבריאה –

האיך יעלה על דעתו כי רע לו או שום יסורים מבני חיי ומזוני או שארי יסורין בעולם, הרי האין שהיא חכמתו יתברך הוא מקור החיים והטוב והעונג – השי"ת ברא את העולם בתכלית של 'להיטיב', להביא עונג לברואיו – והוא – חכמתו יתברך – העדן שלמעלה מעולם הבא – ששם יש רק טוב וחסד – רק מפני שאינו מושג – שאי אפשר להשיג את הטוב הגדול הזה – לכן נדמה לו רע או יסורים, אבל באמת אין רע יורד מלמעלה והכל טוב רק שאינו מושג לגודלו ורב טובו – זהו כלל גדול, וכבר האריך בזה בפרק כ"ו, לבאר דברי חז"ל (נרכות נד.) "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה", ופירשו בגמרא (ס"ט:) "לקבולינהו בשמחה", שהכוונה שהמקרים הנראים לעינינו כרעים, הם באמת טובים בתכלית, אלא שבאים מעולם גבוה יותר הנקרא 'עלמא דאתכסיא', ולכן בעולם הזה שהוא 'עלמא דאתגליא' אי אפשר להשיג את הטוב הטמון בהם.

וזהו עיקר האמונה שבשבילה נברא האדם – לברר ולקבוע בלבו אמונה זו – להאמין דלית אתר פנוי מיניה – שהשי"ת נמצא בכל מקום, וממילא אין שום רע כי – 'ובאור פני מלך חיים' (משלי טו, טו), ועל בן 'עוז וחדוה במקומו' (דברי הימים א טו, טו), הואיל והוא רק טוב כל היום –

וראו להביא בזה מה שכתב הגה"ק האר"י צבי מקאז'יג'וב זצ"ל (פרשת שקלים, ד"ה משנכנס) לבאר מה ש"משנכנס אדר מרבין בשמחה" (מעניט כט.), כי הנה כמו בקבלת התורה כבר התחיל להאיר בראש חודש סיוון, שביום הזה באו בני ישראל למדבר סיני (שנ"ט פו:) – והיינו כי כל ההארות שהם בתוך ימי החודש כלולות בראש חודש, וכמו בן הארת מתן תורה שהיה בחודש סיוון היה כלול כבר בראש חודש – כך בפורים שהיה בו גם כן קבלת התורה מאהבה (שנ"ט פמ.), ממילא כבר בראש חודש אדר הוא בחינה שבאים לפני הר סיני קודם למתן תורה של פורים, ומתקרבים לפני ה', ו'עוז וחדוה במקומו', שכאשר נמצאים במקום השי"ת יש שמחה וחדוה, ולכן שפיר בו ביום מרבים בשמחה.

ומוסיף על זה מאמר נפלא בשם הרה"ק מקאצק זי"ע על הפסוק במגילת אסתר (ה, יד) "ובוא עם המלך אל המשתה שמח", שנכתב דבר זה במגילה אף שהם דברי זרש להמן הרשע, כדי ללמד בזה מוסר, שעל אף כל ההרפתקאות שעוברים על האדם, מכל מקום כשבא לפני המלך מלכו של עולם השי"ת, צריך לבוא לפניו שמח וטוב לב, ולא להראות פנים זועפים וחמוצים, והוא בגדר קבלת מלכות, להראות שאינו דואג על עצמו כלל במקום המלך. וממילא כשמגיע ר"ח אדר שבו מתקרבים לפני המלך יתברך, כאמור, צריכים להשליך את כל הדאגות ולהרבות בשמחה, בבחינת 'בוא עם המלך שמח', עכ"ד.

ועל פי דברי התניא למדנו עוד כמה ש'עוז וחדוה במקומו', שלפני מלך מלכי המלכים צריך להיות רק בשמחה, כי באמת אצל המלך הוא רק טוב בלי שום רע, ואם עצבים ודואגים במקומו, מראים כאילו יש איזו רעה או חיסרון, וזהו פגיעה חמורה בכבוד המלך.

והנה התבוננתי שאם כן הוא שמשנכנס אדר מרבים בשמחה מחמת קבלת התורה בחודש זה, הרי היה צריך להיות כן גם בר"ח סיוון, שירבו בו בשמחה, ולא מצאנו שהוזכר כן, וכבר נתבאר בזה באופן אחד (ראה 'דולה התבונה' משפטים תשפ"ג). וחשבתי באופן נוסף, כי הנה באמת כאשר נמצאים לפני המלך יש שני בחינות, האחד מה שאומר כאן שלפני המלך צריך להיות בשמחה, כי אין כבוד המלך שיהיו בעצבות לפניו, שבזה מראה שחסר משהו במקום המלך.

אכן לעומת זאת יש גם את העניין של יראת הרוממות שצריך להיות כשעומדים לפני המלך, בבחינת "לפניו נעבוד ביראה ופחד". ואמנם אין סתירה בין היראה והשמחה בעבודת ה', וכדברי רבינו יונה (זרקות כל. מדה"ר) הידועים ש"אע"פ שאצל בשר ודם היראה והשמחה הם דבר והפכו, שבשעה שהאדם מפחד מזולתו הוא עומד נרתע ודואג, אבל הקב"ה איננו כן אדרבה כשהאדם מתבונן בגדולתו וירא מפניו ישמח ויגיל באותה יראה מפני שבאמצעותה מתעורר לקיים המצות ושש ונעלם בקיומם שיודע כי שכרו אתו ופעולתו לפניו ועל שמחה כזו תמצא שאמר בפסוק אחד (מקלים ג, א) 'עבדו את ה' ביראה וגו' ובפסוק אחר (שם ק, ג) 'עבדו את ה' בשמחה', ר"ל שתעבדו את ה' ביראה ובאותו היראה תשמחו ותגילו בה". וכבר מבואר כן בתנא דבי אליהו (רצא, ג): "יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי". וזהו האמור בכתוב 'עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה', היינו שהיראה והרעדה באות יחד עם הגילה.

אכן סוף סוף הם שני בחינות, ויש לומר שהעמידו זמן מיוחד לחזק כל בחינה לעצמה, שבקבלת התורה שבמעמד הר סיני, שאז היה קבלת התורה בבחינת כפיית ההר כגיגית (שצט שס), ואכן כל מעמד הר סיני היה באימה וביראה גדולה, "קלת וברקים וענן כבוד על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה" (שמות יט, טז), "והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל ההר מאד" (שם, יח) – אזי ביו"ט שבועות עוסקים יותר בקבלת התורה מתוך בכבוד ראש, מתוך תכלית לעורר את הלב לבחינה החרדה והיראה שהיה במעמד הר סיני.

אבל בקבלת התורה שהיה בפורים, שאז זכו ל"הדור קבלוה מאהבה" (שנת שס ונרש"י), שנהפך הקבלת התורה להיות באהבה ובשמחה, אז מחזקים בחינה זו שלפני המלך יש להיות בשמחה. וודאי צריך את שני העניינים, אבל כל יו"ט יש לו את הדגש שלו.

עוד יש להטעים, כמה ששייכת השמחה של 'עוז וחדוה במקומו' דווקא בפורים, על פי הידוע מכל הספה"ק שנס הפורים היה בבחינת נס נסתר, היינו שהיה בדרך הטבע, לא בשידוד מערכות, ובזה יש מעלה יתירה שנתגלה שהשי"ת נמצא בכל מקום, אף בטבע המעלים ומסתיר על אלוקותו, וזהו 'מגילת אסתר', שנתגלה מה שטמון בתוך ההסתר, אם כן וודאי שייכת בחינה זו של להיות בשמחה מחמת שנמצאים במקום המלך, דווקא בזמן זה שנתגלה שבכל מקום ומצב שנמצאים בו, שם נמצא אלופו של עולם.

נחיצות מידת השמחה בעבודת ה' כי לתכלית זו נברא
להאמין שה' מחייהו ומיטיב עמו בכל רגע

וממשיך התניא: ועל כן ראשית הכל – הדבר הראשון בעבודת ה' – שישמח האדם ויגל בכל עת ושעה ויחיה ממש באמונתו בה' המחיה ומטיב עמו בכל רגע – לשון זה יסודו בפסוק (מקוק 3, 7) "וצדיק באמונתו יחיה", והכוונה 'יחיה', שזה יביא לו חיות והתרוממות הנפש, כי מי שיש לו אמונה שבכל רגע השי"ת מחיה אותו ומיטיב עמו הרי זה מביא לו שמחה וחיות, שהרי הדרך היא שאדם המקבל בשורה טובה אזי הוא מתמלא בחיות, וכלשון הכתוב (משלי טו, 8) "שמועה טובה תדשן עצם", והרי אנו מתבשרים באמונה זו שהשי"ת משפיע דברים טובים בכל רגע – ומי שמתעצב ומתאונן מראה בעצמו שיש לו מעט רע ויסורין וחסר לו איזה טובה והרי זה ככופר ח"ו – דברים נוראים, פחד פחדים, השרוי בעצבות על ייסוריו, חסר באמונתו. אכן וודאי שהוא מאמין, אבל זה פגם במדרגת האמונה לפי מה שיכול להגיע – ועל כן הרחיקו מדת העצבות במאד חכמי האמת – המקובלים, וכן כל הצדיקים קדושי עליון גדולי החסידות, שאצל כולם בלי יוצא מן הכלל מידת השמחה הייתה מן הדברים הגדולים ביותר, יסוד היסודות ממש בעבודת ה' – אבל המאמין לא יחוש משום יסורין

בעולם ובכל עניני העולם הן ולאן שוין אצלו בהשוואה אמיתית, ומי שאין שוין לו – הוא מגיב באופן אחר על דבר טוב ועל דבר לא טוב – מראה בעצמו שהוא מערב רב דלגרמייהו עבדין – הוא עושה לעצמו, איננו מתבטל לגמרי לה' – ואוהב את עצמו לצאת מתחת יד ה' ולחיות בחיי עובדי גלולים בשביל אהבתו את עצמו ועל בן הוא חפץ בחיי כשרים ובני ומוזני –

ובאמת – כי זה טוב לו ונוח לו שלא נברא כי עיקר בריאת האדם בעולם הזה הוא בשביל לנסותו בנסיונות אלו ולדעת את אשר בלבבו – זהו עיקר המכוון בכל הניסיונות שהאדם עובר בעוה"ז. וכן איתא בספה"ק פרי הארץ (פרש"י ויל"א): "כללא דמילתא עיקר הניסיונות הם באמונה". זאת היא הנקודה שה' רוצה לראות כשהוא מעביר את האדם בשבט הניסיון, את חווק אמונתו –

אם יפנה לבבו אחרי אלהים אחרים שהם תאוות הגוף המשתלשלים מסטרא אחרא ובהם הוא חפץ, או אם חפצו ורצונו לחיות חיים אמיתיים המשתלשלים מאלקים חיים אף שאינו יכול (צ"ע, ובאיזה כת"י ליתא תיבות אלו [אף שאינו יכול] ובנוסחא אחרת מצאנו כך: "או אם חפצו ורצונו אף שאינו יכול לחיות חיי אמיתיים בו"). ולפי נוסחא זו נראה שתיבות [אף שאינו יכול] הוא מאמר מוסגר) – באמת לא תמיד אדם יכול להגיע לזה, לחיות כך, אבל אם זוהי עכ"פ שאיפתו, אזי בוודאי שאם חסר לו משהו הוא אינו נהיה שבור מזה, כי אין זה כל החיים שלו.

ויאמין שבאמת הוא חי בהם וכל צרכיו וכל עניניו משתלשלים באמת בפרטי פרטיותיהם שלא מסטרא אחרא כי 'מה' מצעדי גבר כוננו' (תהלים לו, כג) – כל מה שקורה זהו מיד ה', וממילא אין מה להצטער – ו'אין מלה' בו' (שם קלט, ד) – אין לנו מה לדבר ולחקור על מה שקורה עמנו, כי ה' מנהיג את הכל – ואם בן הכל טוב בתכלית רק שאינו מושג.

ומסיים בדבר נפלא: ובאמונה זו באמת נעשה הכל טוב גם בגלוי – בכך שהאדם חי באמונה כזו, שגם מה שנראה רע הוא באמת טוב, אזי מובטח לו שבסוף יומשך עליו הטוב בנגלה – שבאמונה זו שמאמין שהרע הנדמה בגלוי כל חיותו הוא

מטוב העליון שהיא חכמתו יתברך שאינה מושגת והיא העדן שלמעלה מעולם הבא הרי באמונה זו נכלל ומתעלה באמת הרע המדומה בטוב העליון הננוז - וזה הוא עניין "המתקת הדינים בשורשם", כי על ידי אמונתו שאין דינים, אלא הכל הוא טוב, אז ממילא נמתקים הדינים ונגלה הטוב הצפון בהם בגלוי.

וכפי שהקדמנו תחילה, הרי שמה שמדבר כאן על ביטול כל הרצון לגשמיות, זהו מדרגה נשגבה מאוד, ואינה מצויה, רק אצל יחידי סגולה ממש, אבל הגישה המתבארת כאן - לראות בכל דבר את הטוב, ולהאמין בזה באמונה שלמה, זוהי תכלית האדם, שנברא לעמוד בניסיון זה, והיא יכולה להחיות ולרומם את כל מהלך חייו של האדם, בבחינת 'וצדיק באמונתו יחיה'.

השמחה בייסורים - כיוון שע"ז חוזר ומתקרב אל ה'

ובדברי האור החיים הק' בפרשתנו מצאנו דברים שהם השלמה חשובה לעניין הנלמד כאן, ועומד על דברי הכתוב (כ"ט, פ) "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי" וגו'. וצריך ביאור הלשון 'ואתה', וכן 'אליך', מה השייכות למשה עצמו, הלא העניין כאן למנותם לכהנים שלוחי דרחמנא ושלוחי דכל ישראל. וכן הלשון 'הקרב' מהו.

ומבאר על פי הידוע (שמו"ר ג, יז) שתחילה היה צריך משה להיות כהן, אולם כיוון שלפי דרגתו פגם במה שמיאן בתחילה ללכת בדבר ה' לגאול את ישראל, לכן הסירו ה' מן הכהונה, ומינה את אהרן אחיו תחתיו, וזהו שנאמר (לעיל ד, יד) "הלא אהרן אחיך הלוי", היינו שהיה הוא ראוי להיות לוי, אולם עכשיו נעשה כהן.

וזהו כוונת הכתוב כאן: "כי על ידי חטא האדם מתרחק בחינת ענף נשמתו שכנגד אותו ענף שבו חטא משורשו הגדול כפי גדלו והקטן כו', והנה באמצעות ההפצרות שהפציר בשליחות ה' גרם להתרחקות ענף אחד מענפי נשמתו משורשה, והגם כי ה' הענישו אף על פי כן כל עוד שלא קיבל העונש הפגם עומד במקומו והרחוק עודנו מרוחק, לזה בשעת תכלית הדבר הודיעו כי בזה יהיה מתקרב הרחוק, והוא אומרו

'ואתה הקרב אליך' פירוש הקרב לעצמך פירוש לבחינתך שרחוקה באמצעות החטא ההוא, ונתכוון ה' להודיעו כי זה תיקונו".

וממשיך: "ומזה אני משכיל על דבר שאמרו ז"ל בסוף ברכות 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה' וכו', ומפרש בגמרא לקבל הרעה בשמחה כשם ששמח בטובה עד כאן. והיה הדבר קצת בעיני רחוק" – דבר נפלא, התניא עושה מזה מילתא דפשיטא עד שמי שאינו מאמין בזה נקרא כופר, ומ"מ מעיד האוה"ח הק' על עצמו ש'היה הדבר קצת בעיני רחוק' – "ועל פי הדברים האמורים בענין, הנה היסורין הם מקריבין ענפי הנשמה שהיו רחוקים משורשם, שאין לך רע ומר כעוזבו את ה' אלקיו, ובאמצעות היסורין יתקרב הרחוק, ועל זה ישמח לב המשכיל".

בזה כבר התיישב בעיני האוה"ח איך אפשר לקבל את הרעה באותה שמחה של קבלת הטובה – שהרי אם מתקרבים אל ה' הייתכן שלא להיות בשמחה, וכאן היה רחוק, ועל ידי הייסורים חזר והתקרב, וא"כ בוודאי שיש לו לקבל זאת בשמחה ובטוב לבב.

ובדברים האלו ממש כתב התניא בפרק כ"ו בביאור דברי הגמרא הנ"ל שיש לברך על הרעה כשם שמברכים על הטובה, כי גם מה שנראה לרעה היא טובה, אלא שהיא מעלמא דאתכסיא, ו"השמחה היא מאהבתו קרבת ה' יותר מכל חיי העולם הזה, וכו', וקרבת ה' היא ביתר שאת ומעלה לאין קץ בעלמא דאתכסיא". כאשר האדם יודע שע"י הייסורים הוא מתקרב יותר אל ה', אזי הוא שמח. והן הן דברי האוה"ח כאן, ש'באמצעות היסורין יתקרב הרחוק, ועל זה ישמח לב המשכיל'.

יסוד עניין פורים - ההארה שהכל טוב ואין שום רע

והנה עניין זה הוא מהיסודות הכי גדולים של יום הפורים, וכמו שהעמיד הרה"ק מבארדיטשוב בקדושות לפורים – אשר מאמרים אלו הם השער והפתח להיכנס בשערי הפורים, ויש שם ארבע קדושות כנגד ארבע מצוות היום, הקדושה הראשונה על מצוות מקרא מגילה, השנייה על מצוות מתנות לאביונים, השלישית על משלוח מנות, והרביעית על משתה ושמחה – ובעניין מצוה זו של משתה ושמחה בפורים, מבאר תחילה שזהו כמו בחג השבועות שקיימא לן (פסמיס סמ:) "הכל מודים

דבעצרת בעינין נמי לכם", ופירש"י: "להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שנתנה תורה בו", וכמו כן בפורים שבו קיבלו בני"א את התורה מאהבה, צריך להרבות באכילה ובשתיה כדי להראות שנוח ומקובל יום זה. וכתב שם: "ובכל כזית וכזית שאוכל יכוין ששמח בעול תורה ומצות וישמח ויעלוז בקבלת התורה".

וזהו יסוד ראשון למעשה, שיש להיזהר שלא להסיח דעת משמחת קבלת התורה, ואפשר להתבסס רק אם נשארים תמיד במצב שזוכרים את קבלת התורה, שהרי זהו כל הטעם למשתה ושמחה, ואם אין מכוונים לזה אין בשביל מה לשתות ולשמוח. ואחר כך ממשיך ומבאר באופן נוסף עניין המשתה והשמחה, ובפרט מה שצריך להיות השתייה באופן של "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה ז.), ולכאורה אינו מובן, שהרי לפי האמת יש אלף אלפי הבדלות יש בין רשעותו של המן לצדקותו של מרדכי. ומבאר, כי הנה הנם של פורים היה שכל מה שעשה המן לרעת בני ישראל, נתהפך דווקא לטובתם, שביקש להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים, ונהפוך הוא שנהיה להשמיד להרוג ולאבד את הגויים הרשעים העמלקים, וכן הכין עץ לתלות עליו את מרדכי, ובסוף הוא בעצמו נתלה עליו, ו"נתהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב" (אסתר ט, כג).

ומזה יש לבא לכך "שבאם יבוא לאדם איזה רעה יחשוב לו שהכל הוא לטובה, שצריך האדם לחשוב שכל המאורעות בא מן הבורא ב"ה, וא"כ בודאי הוא טובה, כי הוא המלך הטוב ובודאי לא יבא שום רעה ממנו, וזה הוא הארת פורים שמכל הרעות של המן בא טובות, וכו', והנה זה גרם שידעו שהכל מהבורא והוא המלך הטוב". זה מה שפועל וממשיך פורים בעולם, שמאיר באמונה זו שאף דבר שנראה הפוך מטוב, באמת הוא טוב, כמו שכאן נתהפך הכל לטוב, וכמו שממשיך: "נמצא אחר שאדם יעמיק במחשבתו שכל רעות יהפכו לטובות כמו המן שמרעתו בימי מרדכי ואסתר נתהפך לטוב, מזכך בזה המחשבה שלא יבוא עליו שום רעה, וכל הדברים אשר ברגע נראין לדבר רע כשישמח בה ויאמר גם זו לטובה יתהפך לטוב ולא יפחד משום דבר".

וזהו 'חייב איניש לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', היינו ש"מחויב להתענג בהארת פורים, שיאמר שאיננו בעולם שום רעה, שבין הדברים רעים שהוא בכלל' ארור המן, ובין הדברים הטובים שהוא בכלל' ברוך מרדכי, הוא הכל טוב ואין שום רע כלל בעולם, וזהו 'עד דלא ידע', כלומר שכל הדברים אע"פ שנראין רע אין הכוונה רק טוב ואין שום רע כי הכל מהבורא ב"ה המלך הטוב, וזה 'דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', שכולם המה טובות לישראל, ולא יש שום דבר רע כמו בימי מרדכי ואסתר שמכל המחשבות רעות נתהפך הכל לטוב".

ולפי האמור לעיל מדברי האוה"ח הק' והתניא, ובצירוף דברי הקדושת לוי, מוכן ביותר עניין השמחה בפורים, שהרי כאשר משיגים שכל מה שקורה הוא רק טוב, ש'הכל מהבורא ב"ה המלך הטוב, והיסורים נועדו לקרב את האדם אליו יתברך, אזי שמחים שמחה גדולה, שהרי 'עוז וחדוה במקומו', ואין לך שמחה גדולה משמחת ההתקרבות אל ה'.

פורים מסוגל להמשכת ישועות - על ידי קביעת האמונה שהכל טוב

וידוע מספה"ק שיום הפורים מסוגל להמשיך בו ישועות גדולות, וכמו שהמליצו על זה דברי הפוסקים (שו"ע תלמוד ג) שבפורים "כל הפושט יד נותנים לו", היינו שביום זה כל המבקש דבר מן השמים נענה. וביאור העניין על פי האמור, שפורים הוא הזמן המוכשר ומיועד לאור באור האמונה התמה הזו, שאין רע יורד מן השמים, והכל הוא תכלית הטוב. והנה כבר קבע התניא שדבר זה בעצמו שהאדם מאמין באמונה שלימה שהכל הוא טוב, זה מסוגל להפוך את הנראה לרע שיהיה טוב הנגלה והנראה בחוש, וזהו עניין המתקת הדינים. ואם כן מוכן שפיר שביום זה שבו משרישים ומאירים אמונה זו, זוכים עי"ז להמתיק את הדינים ולהמשיך ישועות וטובות בנגלה.

ומכאן מודעה רבה, שיש החושבים שמחמת כן שפורים הוא מסוגל להמשכת ישועות, יש להקדיש את היום לתפילה ותחינה ובקשה, אמנם נראה שאין זה נכון, שהרי בוודאי שעיקרו של יום הוא לשמחה ולגילה, ואכן יש להקדיש ג"כ זמן לתפילה, אבל אין זה עיקר עבודת היום. אכן יסוד הדברים הוא לכאורה, כאמור, שעצם

דבר זה שמגיעים להשגה אמיתית זו שכל הדינים הם באמת טוב, זה עצמו מסוגל להמשיך את הישועות הגדולות ביותר.

וכך אני אומר לאלו שביום הפורים באים ומבקשים ברכות והבטחות לישועות ורפואות, אולם באמת לא זו הדרך, אלא הישועה נמצאת כבר בכח אצל המבקש בעצמו, וצריך רק לשמוח בהארת הפורים, ולהגיע להכרה האמיתית שהכל הוא טוב, וזה גופא מביא את כל הישועות וממתיק את כל הדינים, וכלשון התניא 'שבאמונה זו שמאמין שהרע הנדמה בגלוי כל חיותו הוא מטוב העליון וכו' הרי באמונה זו נכלל ומתעלה באמת הרע המדומה בטוב העליון'. וזהו כל הכח של פורים, כדברי הרה"ק מברדיטשוב, להגיע למצב שלא יבדילו בין הרעה של המן לרעה של מרדכי, ואז ממילא באמת נתהפך רעת המן להיות ברוך מרדכי, וכאשר האדם מגיע ל'עד דלא ידע', הרי הוא זוכה ל'ונהפוך הוא', שיתמתקו כל הדינים בשרשם.

כל מקרה הוא בבחינת 'קריעת ים סוף'

והחתם סופר (מורת משה אמור ד"ה נסוכות) כתב בעניין היסוד הידוע שיש ניסים כמו קריעת ים סוף שהם ניכרים לכל, כי היה בהם שינוי בבריאה, ויש ניסים שהם בבחינת "אין בעל הנס מכיר בניסו" (גדה לא), כי השי"ת מסתיר את הנס ומלבישו בדרך הטבע. וכן היה בימי אחשוורוש, שכאשר אדם רואה את הריגת ושתאי אינו רואה בזה כלום, אולם באמת כל הנס התחיל שם, אחר כך כאשר לקח אחשוורוש את אסתר, גם כן לא הרגיש שום אדם שהיה בזה סיבה מן השמים, ואדרבה, היה עגמת נפש שאסתר הצדקנית צריכה להיות אצל אחשוורוש המתועב, ומרדכי היה שרוי בצער גדול ובכל יום היה מתהלך בחצר בית הנשים לדעת את שלומה, אבל בוודאי שלא ראו בזה שום עניין של נס, אחר כך כאשר זממו בנתן ותרש להרוג את אחשוורוש וגילתה זאת אסתר למלך בשם מרדכי, הוא גם כן עניין שאין לו המשך עם כל הנ"ל, ואח"כ גידל המלך את המן, ומי הבין מה יצמח מזה. עד שלבסוף כשנעשה הנס המופלא ההוא, אז הבינו למפרע שהכל היה דבר אחד גדול להביא את הנס, וכותב החת"ם: "המבין יבין כי הריגת ושתאי היה כעין קריעת ים סוף, אלא שאין בעל הנס

מכיר בניסו". ולמה, כי קריעת ים סוף נראה דבר משונה היפך הטבע, והריגת ושתי נראה טבעי, שאחשוורוש השתכר וביקש שתבוא ולא רצתה לבוא ושאלו לממוכן ואמר סברה נכונה להרגה, ואם כן זה מתקבל על השכל, אבל באמת ה' סיבב את הכל לצורך הנם, והרי זה ממש כמו הנם של קרי"ם.

והנה כאשר אנו מצרפים את דברי התניא והקדושת לוי, שכל דבר שקורה עם האדם הוא מאת ה' ולתכלית טובה, הרי שכל דבר שעובר על אדם הוא באמת בבחינה מסוימת גם כמו קריעת ים סוף, ואכן לא תמיד מבינים מה יצא מזה, אולם כבר מתחילה צריך להאמין שהכל לתכלית טובה, וכאמרה הידועה על "הקורא את המגילה למפרע לא יצא" (מגילה יז.), שאין יוצאים אחר שכבר יודעים את הסוף מה יצא מזה, אלא צריך להתחיל עם האמונה מיד עם הריגת ושתי שזה כמו קריעת ים סוף, ומה ייצא מזה איני יודע אבל ה' עשה זאת והרי זה גם, כך צריך להאמין באמונה בתכלית הייחוד.

לא פשוט להגיע לזה, זה מדרגה, אבל ה' נותן לנו פעם בשנה יכולת לקבל זאת, על ידי הארת פורים שאז מקבלים אמונה זו במלוא חפניים, רק צריך שכל להיאחז בזה, למלא את כל הכלים עם הכח של אדר ופורים, שזה יביא במוחנו ובליבנו לכל השנה את ההשגה הנכונה של מדרגה זו.

